

Konsekvenser for vannverkseier hvis noe går galt?

Av Tor Vale.

Tor Vale er advokat i advokatfirmaet Engelschiøn & Co. ANS.

*Innlegg på møte i Norsk Vannforening
2. april 1992*

I Innledning

Jeg har begrenset emnet til å gjelde spørsmålet om vannverkseieren kan bli erstatningsansvarlig i henhold til de alminnelige erstatningsreglene, som følge av at det leveres forurenset drikkevann til turistbedrifter.

Om og eventuelt i hvilken utstrekning det også kan gjøres gjeldende et kontraktsansvar overfor vannverkseieren, holder jeg utenfor.

II Skadesituasjonen

Fra min egen praksis har jeg hentet følgende praktiske situasjon:

Hotellet driver en typisk virksomhet basert på turistgjestedøgn og kursarrangementer.

Hotellet får sitt drikkevann fra et vannverk.

En dag opplever hotellet at flere av gjestene har blitt plutselig syke med oppkast, diaré og magesmerter og verk i kroppen.

Hotellet mistenkte at det kunne dreie seg om matforgiftning og kontaktet kommunelegen. Det ble straks satt i gang undersøkelser for å finne sykdomskilden.

Mens undersøkelsene pågikk, ble det

ikke gitt beskjed til hotellet om å treffe spesielle tiltak.

I samråd med kommunelegen foretok næringsmiddelkontrollen inspeksjon på hotellet uten å avdekke mangler ved hygien. Det oppstod etterhvert også en teori på hotellet om at sykdommen kunne være omgangssyke som en av gjestene hadde brakt med seg. Med sikte på dette, traff hotellet tiltak med lufting, skifting av ventilasjonsfilter etc., før et nytt stort kursarrangement skulle ankomme hotellet.

Hotellet mente man hadde fjernet den mulig sykdomsårsaken ved tiltakene som var satt i verk. Man foretok seg derfor ingenting overfor de ny gjestene.

Det viste seg raskt at sykdomsårsaken ikke var fjernet, da det oppstod nye sykdomstilfeller hos de nyankomne gjestene. Hotellet fant det da nødvendig å koke vannet og å utdele mineralvann til gjestene, fordi man regnet det som overveiende sannsynlig at sykdomskilden var å finne i vannet fra det lokale vannverket.

Samtidig med at hotellet satte iverk tiltakene, varslet man gjester som hadde bestilt rom i den samme uken om at de ikke måtte komme.

Hotellet ble påført et betydelig tap ved at gjester som hadde bestilt, måtte avbestille og gjester som hadde blitt

syke, nektet å betale for oppholdet på hotellet. Hotellet hevdet dessuten at presse- og TV-oppslagene om sykdomsutbruddet hadde skadet hotellets omdømme på en måte som ville føre til tap av inntekter.

Dette tapet krevet hotellet erstattet fra vannverkseieren, fordi undersøkelsene for å finne sykdomsårsaken viste at vannet inneholdt et sykdomsfremkallende virus, som måtte anses som årsaken til sykdomsutbruddet.

III Ansvarsgrunnlaget

For at vannverkseieren skal kunne gjøres ansvarlig for skaden, må det foreligge et rettslig grunnlag å bygge et erstatningsansvar på.

Etter alminnelige erstatningsrettslige regler er det 2 mulige grunnlag hotellet kan bygge på:

Uaktsomhetsansvar:

Erstatningsansvar kan for det første tenkes bygget på at vannverkseieren eller hans ansatte har handlet uaktsomt.

Etter norsk erstatningsrett gjelder det som en generell regel at skadevolderen blir ansvarlig, dersom skaden er forårsaket ved uaktsomhet.

Reglene i «forskrifter om drikkevann» vil stå sentralt i en aktsomhetsvurdering, fordi forskriften går meget langt i å pålegge vannverkseieren ansvar for å forebygge forurensning av vannkilden. Dertil kommer at vannforsyningen til hoteller, restauranter etc. må være godkjent av den lokale helsemyndigheten før vannforsyningen kan igangsettes. Alle vannverk må være godkjente. Slik godkjenning er det vannverket selv som må sørge for, og i underlagsmaterialet for søknaden om

godkjennelse, skal vannverket ha gitt en nøyaktig beskrivelse av vannkilden, og alle forhold som kan ha betydning for bedømmelsen av vannets hygieniske beskaffenhet eller sikkerhet forøvrig. Vannverket skal normalt også opplyse i hvilket omfang og på hvilken måte vannet skal underkastes regelmessig hygienisk kontroll.

Det er endelig vannverkets ansvar å sørge for oppfølging av vannkvaliteten, og å iverksette de tiltak som er nødvendige for å sikre at vannkvaliteten til enhver tid er hygienisk betryggende.

Det skulle være lett å se at mulighetene for at et vannverk kan komme i skade for å overtre en eller flere av pliktene vannverket er pålagt etter drikkevannforskriften, og at overtredelsen i et gitt tilfelle kan bli bedømt som uaktsom, er i høy grad tilstede.

I mange tilfeller er det kommunen selv som både eier og skal føre kontroll med vannforsyningsanlegget. I et slikt tilfelle vil kommunen ikke bare ha driftsansvaret som eier av vannverket, men også forvaltningsansvaret for at godkjennelses- og kontrollmyndigheten er utøvet forsvarlig.

Objektivt ansvar:

Gjennom rettspraksis er det fastslått at en virksomhet i visse tilfeller kan bli holdt ansvarlig for skade som oppstår som en følge av virksomheten, uten hensyn til om virksomheten eller dens ansatte kan klandres.

I disse tilfellene snakker man om et objektivt ansvar.

For at vannverkseieren skal kunne bli ansvarlig på objektivt grunnlag, må normalt enkelte betingelser være oppfylt i den konkrete og aktuelle skadesituasjonen:

- Det må dreie seg om en risikofaktor ved virksomheten som er konstant. For vannverkseieren vil det alltid være en risiko at det skal oppstå vannforurensning.
- Skadevoldelsen må anses som typisk/påregnelig. Sykdomsutbrudd som følge av at man har drukket forurenset vann, må sies å være typisk.
- Brukerne må utsettes for et ekstraordinært faremoment.

Det er usikkert om dette kravet kan sies å være oppfylt. I alminnelighet er kravet at den aktuelle og konkrete skaderisikoen må overstige dagliglivets risiko. Det kan man vanskelig si at er tilfellet med den risikoen hotell og restauranter er utsatt for, når det gjelder forurensning av drikkevann. Risikoen skulle for såvidt være den samme til enhver tid.

Det foreligger ingen avgjørende rettspraksis på dette området.

Derimot foreligger det en viss praksis

i forsikringsselskapene. Såvidt jeg har kunnet bringe i erfaring, er selskapene lite lystne på å få en dom som kan skape presedens, og man søker derfor å forlikke de sakene som måtte dukke opp.

Selskapene er imidlertid ikke villige til å akseptere annet enn et skyldansvar.

Min bedømmelse er at det i praksis trolig vil bety mindre om domstolene godkjenner et objektivt erstatningsansvar for vannverkseieren, eller bare et ansvar som er betinget av uaktsomhet.

Drikkevannsforskriften utgjør iallefall den relevante aktsomhetsstandard som et eventuelt uaktsomhetsansvar for vannverkseieren må bedømmes i forhold til. Ved så omfattende forpliktelser som forskriften pålegger vannverkseieren, vil det i de aller fleste tilfeller hvor et erstatningsansvar har aktualitet, også foreligge grunnlag for å konstatere uaktsomhet fra vannverkets side. Det er tilstrekkelig for at vannverkseieren kan illegges erstatningsansvar for forurensningsskaden.